

80 vuotta talvisodasta

30.11.1939 - 13.3.1940

Neuvostoliitto ja Saksa jakavat itäisen Euroopan.

Vuosi on 1939. Kaksi sotilasvaltiota dominoi Eurooppaa ja maailmaa. Joseph Stalin Neuvostoliitossa ja Adolf Hitler Saksassa päättävät jakaa itäisen Euroopan kahteen etupiiriin. Tähän sisältyi mm. Suomen, Viron, Latvian ja Liettuan joutuminen Neuvostoliiton etupiiriin, mikä tarkoitti, että Neuvostoliitto saattoi hyökätä Suomeen ilman Saksan sekaantumista asiaan.



Sopimuksen allekirjoittivat 23. elokuuta 1939 Moskovassa ulkoministeri Vjatcheslav Molotov ja ulkoministeri Joachim von Ribbentrop lyhyen ja intensiivisen diplomaatin jälkeen.

Molotov-Ribbentrop-sopimus tarkoitti käytännössä, että toinen maailmansota oli ovelta. Ei mennyt pitkään ennen kuin Neuvostoliiton vaatimukset Suomelle asetettiin:

- **Hangosta** tulee venäläisen sotilastukikohta Lappohjan ankkuriipaikkoon
- **Raja Karjalankannaksella** siirretään lännemmäksi
- **Suomenlahden itäosan saaret** Neuvostoliitolle kuuluviksi
- **Kalastajasaarenon länsiosa** siirtyy Neuvostoliiton haltuun
- **Karjalankannaksen linnoitukset** tuhoataan

Suomi antoi kielteisen vastauksen venäläisiin vaatimuksiin, mistä johtuen Joseph Stalin etsi pätevää syytä hyökätä Suomeen.

Karjalankannakselle ”kertausharjoituksiin”

13. lokakuuta 1939 miehet kutsuttiin kertausharjoituksiin. Reserviläiset Luodosta kokoontuivat Holmin koululle Vaasaan lähtöä varten, missä heidät varustettiin ja laitetiin junaan matkalle tuntematonta matkaa päähän. Kukaan ei tiennyt mihin oliin matkalla. Juna pysähtyi Kämmälä-nimiselle asemalle. Nyt oliin Karjalankannaksella. Matka jatkui jalkaisin Huomolaan. Seuraavana päivänä ulittiin määränpäivään Lähteen tiellä Summan läheisyydessä. Sinne kaapeeni Lucanderin patteristo leirityä luultavasti pitemmäksi aikaa. Linnoitustyöt käynnistyivät heti. Oli tarpeen rakentaa korsuja, kaivaa juoksuautoja, vetää puhelinlinjoja, valmistaa suojaa hevosille ja järjestää tykit aseisiin.



Korsu oli miehistön kotina pitkän aikaa. Se kaivettiin hiekkamaahan ja katoksia kaadettiin tukkeja, jotka peitettiin kankailla, hiekkalla, kivillä, risuilla ja sammaleella.

Välikohtauksia rajalla

Neuvostoliitto lavasti välikohtaukset rajalla saadakseen syyt hyökätä Suomeen



Neuvostoliittolaisten lähteiden mukaan kolme suomalaista rajavartijaa oli vangittu **Kalastajasaarenon**sa 28. Marraskuuta, koska heidän sanottiin olleen Venäjän alueella. Suomen väitettiin hyökänneen Neuvostoliittoon.

Suomalaisten joukkojen syytettiin ampuneen seitsemän laukausta kohti **Maimilaa**, joka sijaitsi Neuvostoliiton puolella rajan läheisyydessä. Tämä olisi tapahtunut 26. marraskuuta klo 15 ja johtanut neljän venäläisen sotilain kaatumiseen ja yhdeksän haavoittumiseen. Jo klo 19.30 toimitettiin Suomen lähettiläälle Moskovassa nootti, jossa ilmeni, että Neuvostojoukkoja vastaan oli avattu tuli. Esitettiin vaatimus Suomen armeijan vetämisestä pois rajalta.

Myöhemmin on selvennetty sekä suomalaisten että venäläisten taholta, että venäläinen kommandoryhmä oli ampunut kranaattitulta tätäpuolelta rajaa.

30. marraskuuta 1939 Neuvostoliitto hyökkää koko rajan pituudelta

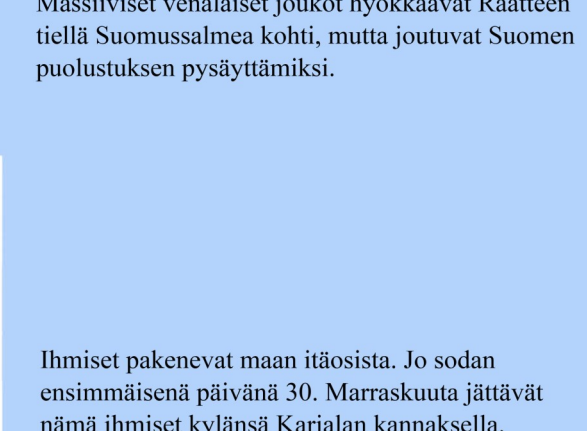


Suomi sodassa Neuvostoliiton kanssa

Helsinkiä pommitetaan



Pommit putoavat Helsinkiin, mutta myös muut kaupungit kuten Hanko, Viipuri, Lappeenranta, Lahti, Turku, Vaasa ja Riihimäki ovat kohteina.



Massiiviset venäläiset joukot hyökkäävät Rauteen tiellä Suomussalmella kohti, mutta joutuvat Suomen puolustuksen pysäyttämiksi.



Ihmiset pakenevat maan itäosista. Jo sodan ensimmäisenä päivänä 30. Marraskuuta jättävät nämä ihmiset kylänsä Karjalan kannaksella. Nikolaj Petrow pitää ohjaksia, äiti Helena ja pojat Pentti ja Esko sekä heidän takanaan Hilja Hinkkanen.

Sotalapsset

Talvisodan aikana vietiin lähes 9000 lasta Suomesta Ruotsiin, jossa he saivat väliaikaisesti uuden kodin.



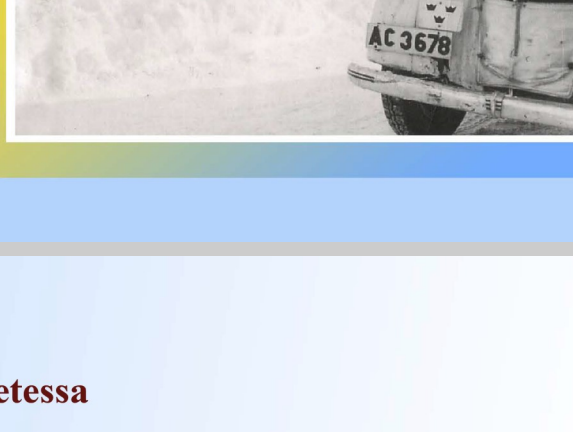
Apua Ruotsista

Talvisodan aikana vietiin lähes 9000 lasta Suomesta Ruotsiin, jossa he saivat väliaikaisesti uuden kodin.



Aseita ja vapaaehtoisia

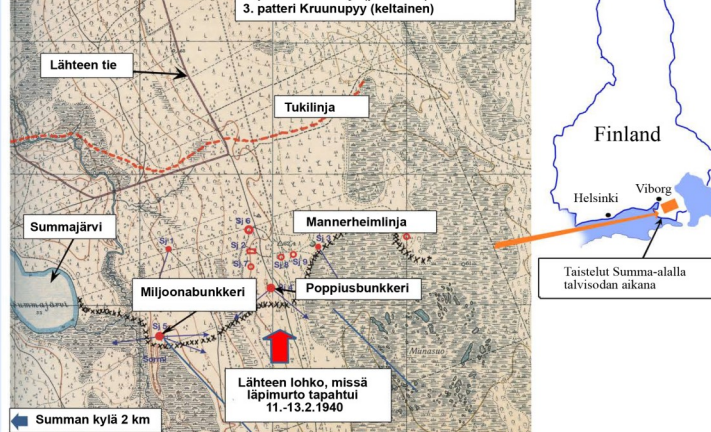
Sotamateriaalia kuljetettiin Merenkurkun jään yli. Noiin 10000 ruotsalaista vapaaehtoista taisteli Suomen puolella.



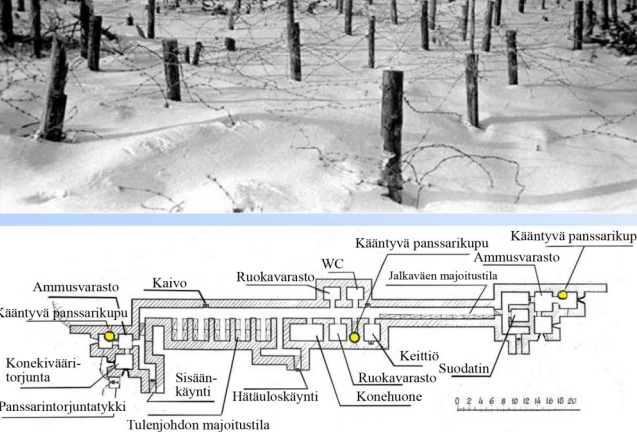
Lähteen lohko sodan puhjetessa



Pääpuolustuslinjalla taistelivat jalkaväki ja tulenjohto rinnakkain. Tässä kuva hyökkäyksestä Summassa 1939.



Luoto-Öja-patteri, merkitty kartalle punaisella, sijaitsi noin kolme kilometriä pääpuolustuslinjan takana. Patterin tulenjohto oli sijoitettu nk. **miljoonabunkerin**, joka oli puhelimen ja radion kautta yhteydessä patteriin.



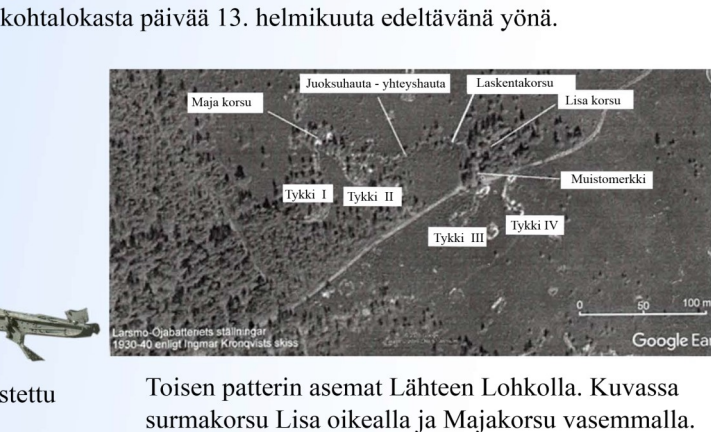
Miljoonabunkerin pohjapiirros. Pohjapiirroksista nähdään linnakkeen erilaiset tilat.

Bertel Wiik: (tulenjohtoon alipuseri)

Miljoonabunkerissa ylläällä kukkulalla, jota kutsuttiin sormeksi, koki tulenjohto sekä rauhallisella että intensiivisillä jaksolla tammikuun loppuun mennessä. Sen jälkeen venäläinen toiminta lisääntyi merkittävästi. Laskettiin noin 400 tykinpukeen lähetettyä granatit ja meidän lohkollemme. Se tarkoitti noin 6000 kranaattia joka tunti... Selviydyimme kymmenestä ensimmäisestä vuorokaudesta, mutta yhdenmukaista aikaa tuli aalto aallon jälkeen levänneitä joukkoja taisteluvaunuja ja jalkaväkeä... Betonibunkerin sai ammunnan tulokseen pahojaa vaurioita... Meidän oli pakko vetäytyä... Meidän ryhmämme onnistui pääsemään patterin aseisiin, jossa oleskelimme kohtalokasta päivää 13. helmikuuta edeltävänä yönä.



Tykkieshadan surmakorsu Lisan luona. Yhteyshaudan merkissä etualalla. Kuva otettu 1990-luvulla.



Toisen patterin asemat Lähteen Lohkolla. Suomalainen surmakorsu Lisan oikealla ja Majakorsu vasemalla.

Päiväkirjamerkinnät marraskuu 1939 – helmikuu 1940

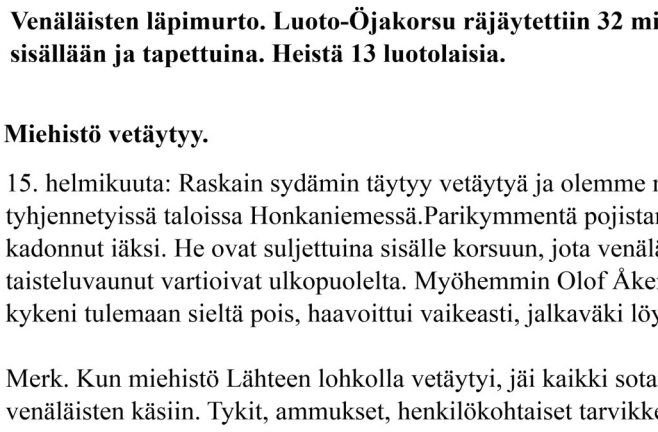
Ragnar Snellman: (hevosmiehis)

- 30.11: Vielä eilen tilanne näytti vakaalta. Mutta tänään saimme kokea ensimmäisen lentohälytyksen. Venäläiset lentäjät olivat pudottaneet pommeja Helsinkiin ja Viipuriin.
- 18.12: Eilinen kauba. Ensimmäinen meidän on kaatunut, Bernhard Kronqvist. Ingmar Svenfors vaikeasti haavoittunut... Evert Litens ja Evald Bosund vaikeasti haavoittuneet... He menetyivät myöhemmin... Seitsemän hevosta menetetty.
- 6.2: Tänään pilvistä ja leutoa. Venäläiset ovat olleet rauhallisempia tänään. Silminnäkijä kertoo: "Näin ihanan näyn eilen. Ryssät hyökkäsivät Summajärven ylitse käyrässään kuutisenkymmentä panssarivaunua suojaamassa. Patteriemme rumpulit havaitsi heti täysosumia. 3 Panssarivaunua painui pohjaan, 5 muuta tehtiin toimintakyvyttömäksi, loput kääntyivät takaisin."
- 11.2: Puhelinjohdossa sodan aikana. Ensimmäinen patteri oli pakotettu hylkäämään tulenjohtopaikkansa ja on menettänyt yhden miehen.
- 12.2: Tulenjohtomme on ollut pakotettu jättämään tulenjohtopaikkansa Miljoonabunkerissa. Koko päivän rajua tulitusta linjassa.
- Ryssät..... (merkintä keskeytynyt)
- 13.-14.2: Ei merkintöjä rajujen taistelujen takia



Kymmenen tuuman venäläinen kranaattimiehistö tarkastelee suutaria Lisan-korsussa Vasemmalta Ragnar Ammine, Duvald Granqvist, Olof Fimås, Atte Larsson, Bruno Finholm ja Ragnar Öberg. Ammine, Larsson ja Finholm menehtyivät surmakorsussa.

Hevosten tehtävä oli erittäin vaativa. Ne vetivät raskaan tykistön aseisiin, kuljettivat haavoittuneita ja kaatuneita, ne toivat keuhkoita, polttopuuta ja ammuksia, mutta sopeutuivat ihmeellisesti tavalla sodan kauhuuhin ja niukkoihin olosuhteisiin. Talvisodan aikana noin 70000 hevosta palveli Suomen armeijassa.



Venäläisten läpimurto. Luoto-Öjakorsu räjäytettiin 32 miestä sisällä ja tapettuina. Heistä 13 luotolaisia.

Miehistö vetäytyy.

15. helmikuuta: Raskain sydämin täytyy vetäytyä ja olemme nyt tyhjenneissä taloissa Honkaniemessä. Parkkimäntä pojistamme on kadonnut iäksi. He ovat suljettuina sisälle korsuun, jota venäläisten taisteluväen vartiointi ulkopuolella. Myöhemmin Olof Akerblom kykeni tulemaan sieltä pois, haavoittui jalkaväki, jalkaväki löysi hänet.

Merk. Kun miehistö Lähteen lohkolta vetäytyi, jäi kaikki sotamateriaali venäläisten käsiin. Tykit, amukset, henkilökohtaiset tarvikkeet jne.

Talvisota päättyi 13. maaliskuuta 1940 Moskovassa edellisenä päivänä käytyjen neuvottelujen jälkeen.



Suomalaisen bunkerin tulo korsun räjäytys. Kuvan ottanut venäläinen valokuvaaja Lähteen lohkolta helmikuussa 1940.

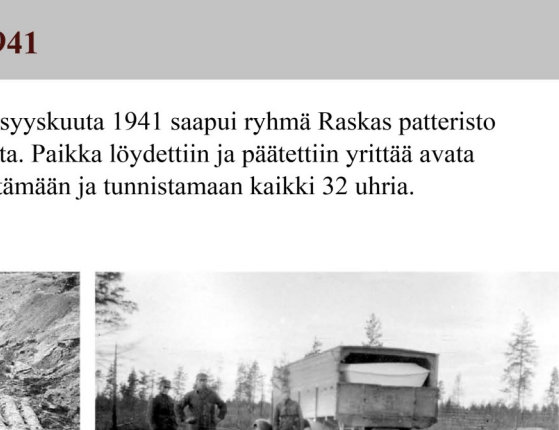
Rauha ja rauhanehdot

Suomi ja Neuvostoliitto allekirjoittivat rauhansopimuksen Moskovassa 12. maaliskuuta 1940. Taistelut lakkasivat seuraavana päivänä. Mutta venäläisten vaatimukset isivät kovaa meidän maahamme.

Suomen menettämät alueet:

- Karjalankannas ja Laatokan Karjala
- Osin Sallasta ja Kuusamosta
- Suomen osa Kalastajasaarennosta
- Itäisen Suomenlahden saaret

Lisäksi Hanko vuokrattiin neuvostoliittolaisiksi laivastotukikohdaksi 30 vuodeksi. Suoraan viikolla 20 miestä palasi paikalle. Onnistuttiin löytämään ja tunnistamaan kaikki 32 uhria. Kaatuneet kuljetettiin valkoisissa arkussa kotiseuduilleen.



Ihmiset Hangossa saivat 10 päivää aikaa jättää kotinsa ja sen omaisuuden, jota ei voitto ottaa mukaan. Kuva otettiin torilta evakuointilinjan-autoineen ja kaupungin vierustalolta taustalla.

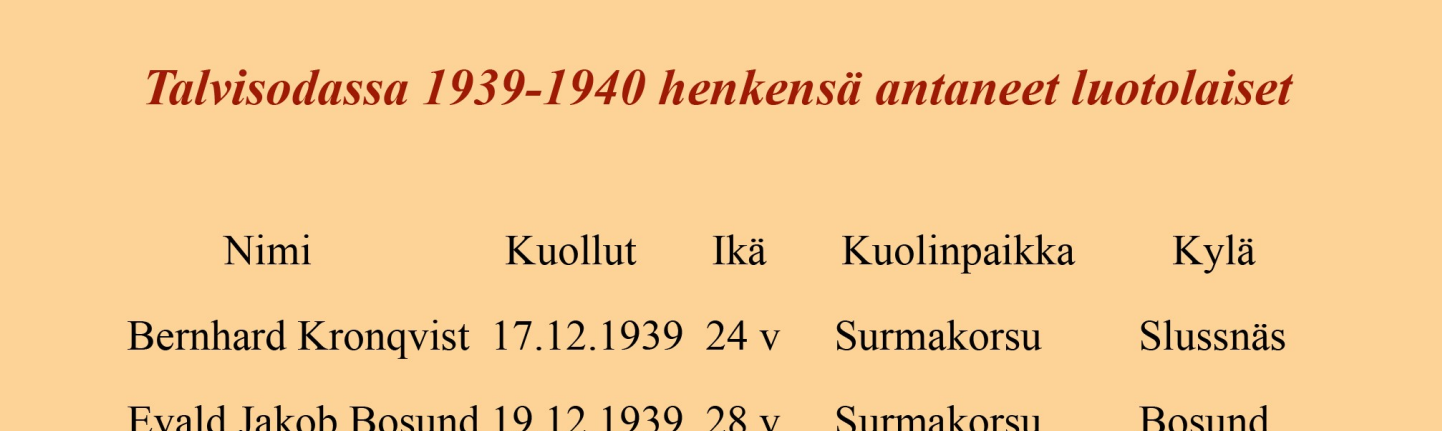
Surmakorsu avattiin syyskuussa 1941

Jatkosodan aikana (1941-44) Suomi valloitti Karjalan kannaksen Saksan kanssa. Paikalla 1941 saatiin ryhtyä rakentamaan 17-stä ja Raskas patteristo 4-5:stä suojittamattomalla Karjalan alueella. Tykkien ja patterien asennus ja päällekkäin avattu sortunut korsu. Seuraavalla viikolla 20 miestä palasi paikalle. Onnistuttiin löytämään ja tunnistamaan kaikki 32 uhria. Kaatuneet kuljetettiin valkoisissa arkussa kotiseuduilleen.



Surmakorsu on paljastanut salaisuutensa

Hautajaiset 1941



13 surmakorsussa kohtalansa kohtanutta luotolaista tuusin kotiseurakuntaensa. Juhlalliset ja tunnelmalliset Hautajaiset pidettiin Luodon kirkossa 19. lokakuuta 1941 osallistujina runsas joukko surmiehiä. Puheen piti välikirkkoherra Thure Sandqvist ja opettaja Karl G. Anderson, suojelekunnan puheenjohtaja.

Menehtyneille pidettiin jo 11. kesäkuuta 1940 muistotilaisuus, jossa juhallisen puheen piti opettaja Gunnar Jungner.

Talvisodassa 1939-1940 henkensä antaneet luotolaiset

Nimi	Kuollut	Ikä	Kuolinpaikka	Kylä
Bernhard Kronqvist	17.12.1939	24 v	Surmakorsu	Slussnäs
Evald Jakob Bosund	19.12.1939	28 v	Surmakorsu	Bosund
Evert Litens	19.12.1939	23 v	Surmakorsu	Litens
Guido Granholm	13.1.1940	30 v	Turun sairaala	Gertruds
Magnus Asplund	13.2.1940	24 v	Surmakorsu	Slussnäs
Bruno Finholm	13.2.1940	29 v	Surmakorsu	Finholm
Alvar Hannula	13.2.1940	27 v	Surmakorsu	Hannula
Lennart Holmborg	13.2.1940	28 v	Surmakorsu	Kapténs
Erik Häggman	13.2.1940	28 v	Surmakorsu	Gertruds
Helge Jakobsson	13.2.1940	24 v	Surmakorsu	Risöhhäll
Atte Larsson	13.2.1940	25 v	Surmakorsu	Grev
Herman Lindholm	13.2.1940	25 v	Surmakorsu	Bosund
Evald Nordqvist	13.2.1940	24 v	Surmakorsu	Bosund
Uno Sjöström	13.2.1940	25 v	Surmakorsu	Finholm
Joel Snellman	13.2.1940	32 v	Surmakorsu	Gertruds
Thure Snellman	13.2.1940	25 v	Surmakorsu	Gädda
Emil Strömsholm	13.2.1940	29 v	Surmakorsu	Strömsholm
Tor Åkerlund	18.2.1940	24 v	Tienhaara	Brask
Herman Nyfors	6.3.1940	40 v	Säkkijärvi	Litens

Summa 14. syyskuuta 1941 Vasemmalta tummaton, Tor Enlund, Per Rönnqvist ja Alvar Enlund

Muistomerkki pystytettiin surmakorsu Lisan paikalle 1993. Vuonna 1997 vieraili ryhmä kiinnostuneita meidän seuduilta paikalla. Mukana matkalla olivat sotaveteraanit ja veljekset Alvar vasemalla ja Tor Enlund oikealla. Molemmat taistelivat toisessa patterissa. Tor oli lomalla 13. Helmikuuta 1940. Alvar oli Maja korsussa ja oli todistaja sille, että venäläinen panssarivaunu seiso i surmakorsun katolla. Yritys suunnata tykin putkea vaunua kohti osoittautui turhaksi ja surullisin sydämin jouduttiin pakenemaan korsuun suljettujen sotilaskavereiden luota.

